

Sygn. akt I ACa 91/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik (spr.) SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	st. sekr. sądowy Paulina Klaja

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa D. P.

przeciwko (...) S.A. w S.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 21 listopada 2017 r. sygn. akt I C 928/16

1. **oddala obie apelacje;**

2. **zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu części kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Józef Wąsik SSA Jan Kremer SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt I A Ca 91/18

UZASADNIENIE

Powód D. P. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. w S. kwoty 86.013 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 kwietnia 2016 roku oraz kosztami procesu tytułem odszkodowania na podstawie umowy ubezpieczenia pojazdu Autocasco.

Sąd Okręgowy w Tarnowie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w dniu 29 sierpnia 2016 roku uwzględnił powództwo.

Strona pozwana w sprzeciwie domagała się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z dnia 21 listopada 2017r:

1/ zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w S. na rzecz powoda D. P. kwotę 9.200,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14.06.2016 r. do dnia zapłaty;

2/ w pozostałym zakresie powództwo oddalił;

3/ zasądził od strony pozwanej (...) S.A. w S. na rzecz powoda D. P. kwotę 526,57 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania;

4/ w pozostałym zakresie kosztami postępowania obciąża powoda D. P.;

5/ zasądził od powoda D. P. na rzecz strony pozwanej (...) S.A. w S. kwotę 6.569,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w tym kwotę 17,00 zł tytułem zwrotu opłaty od pełnomocnictwa;

6/ zasądził od strony pozwanej (...) S.A. w S. na rzecz powoda D. P. kwotę 648,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w tym kwotę 17,00 zł tytułem zwrotu opłaty od pełnomocnictwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 08 maja 2015 roku D. P. zawarł umowę ubezpieczenia autocasco pojazdu marki A. (...) nr rej. (...), produkcji 2011 z pozwaną, to jest (...) S.A. w S.. Okres ubezpieczenia określony został od dnia 08 maja 2015 roku do dnia 7 maja 2015 roku. W ramach zawartego ubezpieczenia powód, za opłatą dodatkowej składki wykupił opcję stałej sumy ubezpieczenia. Wartość pojazdu została określona według oświadczenia powoda na kwotę 350.313,000 zł brutto. Powód ubezpieczony pojazd zakupił w maju 2015 roku w Niemczech. Od czasu zarejestrowania pojazdu w Polsce powód jest wyłącznym właścicielem tego samochodu i tylko powód pojazd ten użytkuje. Dowód: polisa nr (...) (k.8), protokół przesłuchana D. p. z akt sprawy (...) (k.47-48).

W ubezpieczeniu pojazdów mechanicznych od utraty, zniszczenia lub uszkodzenia sumę ubezpieczenia deklaruje Ubezpieczający (§15 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Pojazdów Mechanicznych od Utraty, Zniszczenia lub Uszkodzenia (Autocasco) Należących do Klientów Indywidualnych). Suma ubezpieczenia odpowiada wartości rynkowej pojazdu na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia, przy czym wartość rynkowa pojazdu ustalana jest w oparciu o (...), czyli system komputerowy przeznaczony od wyceny wartości rynkowej pojazdu (§3 ust.6 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Pojazdów Mechanicznych od Utraty, Zniszczenia lub Uszkodzenia (Autocasco). Na wniosek klienta (...) może przyjąć sumę ubezpieczenia podwyższoną lub obniżoną w stosunku do wartości rynkowej określonej w (...), pod warunkiem dokonania wyceny pojazdu przez uprawnionego rzeczoznawcę (§6 OWU należących do klientów indywidualnych). W przypadku szkody całkowitej w pojeździe (...) ustala rozmiar szkody oraz wysokość odszkodowania jako kwotę równą wartości rynkowej pojazdu (ale nie wyższą niż ustalona w umowie suma ubezpieczenia z dnia powstania szkody, pomniejszonej o wartość pozostałości, przy czym wartość rynkowa pojazdu na dzień powstania szkody ustalana jest w oparciu o to samo źródło wyceny, jakie zastosowano przy określeniu wysokości sumy ubezpieczenia w dniu zawierania umowy (§9 OWU należących do klientów indywidualnych). Wysokość odszkodowania w przypadku szkody całkowitej zmniejsza się o wartość pozostałości, które ustala się na podstawie aktualnych cen brutto (§10 ust. 1 i 2 OWU należących do klientów indywidualnych). Dowód: Ogólne Warunki Ubezpieczenia Pojazdów Mechanicznych od Utraty, Zniszczenia lub Uszkodzenia (Autocasco) Należących do Klientów Indywidualnych (k.14, 18), ogólne warunki ubezpieczenia autocasco – pojazdów należących do klientów indywidualnych (k.55-56, 58-59).

W dniu 15 marca 2016 roku tj. w czasie trwania umowy ubezpieczenia autocasco, ubezpieczony pojazd powoda został uszkodzony. W tym dniu powód pojechał swoim samochodem marki A. (...), nr rej. (...) do kolegi. Około godziny 19.30, po dojechaniu na miejsce, powód zaparkował swój pojazd na placu przed garażami blaszanymi, znajdującymi się przy

skrzyżowaniu ul. (...) z ulicą (...). Samochód w dacie darzenia nie posiadał żadnych uszkodzeń. Około godziny 23.55 nieznani sprawcy wybili szybę w samochodzie marki A. o numerze rejestracyjnym (...), po czym wrzucili do wnętrza pojazdu podpalony materiał łatwopalny, a następnie oddalili się z miejsca w nieznanym kierunku. Dowód: notatka służbowa sporządzona w dniu 16 marca 2016 roku z akt sprawy (...).

Szacunkowa wartość pojazdu na dzień zawarcia ubezpieczenia wynosi 273.500,00 zł, natomiast na dzień zdarzenia ubezpieczeniowego wartość pojazdu wynosiła 241.500,00 zł. Powód uszkodzony pojazd zakupił na terenie Niemiec, co wiąże się z trudnością weryfikowania historii pojazdu, dotychczasowego udokumentowanego przebiegu i charakteru wcześniejszej eksploatacji, w tym ewentualnych napraw kolizyjnych, stanu serwisowania, jak również ryzykiem nielegalnego pochodzenia. Powyższe zaś powoduje, że wartości rynkowe pojazdów sprowadzonych indywidualnie są zazwyczaj niższe od wartości takich samych pojazdów zakupionych po raz pierwszy w Polsce i tutaj też eksploatowanych. W konsekwencji przy ustalaniu wartości pojazdu zastosował korektę na poziomie -4%. Samochody marki A. zakupione w polskich salonach jako fabrycznie nowe są średnio ok. o 4% droższe od tych samych samochodów używanych, lecz importowanych indywidualnie z zagranicy. Dowód: opinia sporządzona przez biegłego sądowego w zakresie techniki motoryzacyjnej kosztorysowania napraw i wycen pojazdów samochodowych mgr inż. P. G. (1) (k.87-102), opinia uzupełniająca sporządzona przez mgr inż. P. G. (1) (k.117-124).

Sąd oddalił wniosek dowodowy strony powodowej o opuszczenie dowodu z książki pojazdu zawierającej historię serwisową, albowiem okoliczności faktyczne sprawy zostały w ocenie Sądu, dostatecznie wyjaśnione poprzez opinię wraz z opinią uzupełniająca biegłego mgr inż. P. G. (1), zatem przeprowadzenie kolejnego dowodu z opinii biegłego w ocenie Sądu jest czynnością dowodową bezcelową oraz zbędną.

W ocenie Sądu Okręgowego żądanie powoda zasługiwało na częściowe uwzględnienie. W rozpoznawanej sprawie nie ulega wątpliwości, że powód D. P. wykupił polisę ubezpieczeniową numer (...) u ubezpieczyciela (...) S.A. w S. dla pojazdu marki A. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Polisa obejmowała ubezpieczenie pojazdów lądowych Autocasco. W zakresie ubezpieczenia Autocasco strony przyjęły wariant serwisowy. Powód wykupił, za dopłatą dodatkową składki ubezpieczeniowej, klauzulę stałej sumy ubezpieczenia. stałej wartości pojazdu w całym okresie ubezpieczenia.

W rozpoznawanej sprawie niesporny był fakt zaistnienia w dniu 15 marca 2016 roku szkody w postaci uszkodzenia pojazdu powoda marki A. (...) objętego powyższym ubezpieczeniem, zakwalifikowanej jako szkoda całkowita. Niesporny był również zakres uszkodzeń. Pozwany nie kwestionował zasady swojej odpowiedzialności za szkodę. Sporna była natomiast wysokość szkody.

Odpowiedzialność pozwanego wynika z umowy ubezpieczenia Autocasco, jaką powód zawarł z pozwanym. Do umowy miały zastosowanie Ogólne Warunki Ubezpieczenia Autocasco należących do Klientów Indywidualnych. Spór sprowadzał się do wysokości należnego powodowi odszkodowania za powstałą szkodę, w tym wartości rynkowej pojazdu z dnia powstania szkody z uwagi na odmienności interpretacyjne każdej ze stron dotyczące wykupionej przez powoda przy zawieraniu umowy ubezpieczenia opcji stałej sumy ubezpieczenia oraz wysokości sumy ubezpieczenia. Powód wywodził, że zgodnie z wykupioną przez niego przy zawieraniu umowy ubezpieczenia opcją stałej sumy ubezpieczenia wartością rynkową pojazdu z dnia powstania szkody jest kwota 350.313 zł brutto, czyli kwota na jaką została określona wartość pojazdu powoda na dzień zawarcia umowy ubezpieczeniowej. Pozwany zaś wywodził, że wartością rynkową pojazdu D. P. z dnia powstania szkody jest kwota 264.300 zł brutto, kwestionując tym samym zasadność zastosowania w tym konkretnym przypadku wykupionej przez powoda opcji stałej sumy ubezpieczenia. Pozwany zakwestionował bowiem przedłożoną przez powoda wycenę wartości rynkowej pojazdu, która sporządzona została w oparciu o inny system niż wskazany w OWU, tj. w oparciu o system (...), a nadto wycena ta nie zawiera korekty ujemnej za import prywatny pojazdu. W takiej sytuacji pozwany wywodził dla siebie uprawnienie do zweryfikowania na etapie postępowania likwidacyjnego prawidłowości zadeklarowanej przez powoda sumy ubezpieczenia, ustalając, że wartość pojazdu na dzień szkody wynosi 264.300 zł.

Zgodnie z treścią 805 §1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a

ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Świadczenie ubezpieczyciela przy ubezpieczeniu majątkowym polega w szczególności na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku (art. 805 § 2 pkt 1 k.c.). Odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu tzw. umowy AC (auto casco) tym różni się od obowiązkowej odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, że nie ustala się jej na zasadach ogólnych art. 415 k.c. i następne), lecz tylko na zasadach unormowanych w samej umowie i przepisach ogólnych warunków umów. Unormowania tego rodzaju zawierają dokładne regulacje co do wypadków ubezpieczeniowych, w razie wystąpienia których aktualizuje się obowiązek odszkodowawczy.

Zgodnie z § 15 ust. 1 OWU Autocasco w ubezpieczeniu pojazdów mechanicznych od utraty, zniszczenia lub uszkodzenia sumę ubezpieczenia deklaruje ubezpieczający. Suma ubezpieczenia powinna odpowiadać wartości rynkowej pojazdu na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia. Wartość rynkowa pojazdu jest ustalana w oparciu o system (...) lub miesięcznik(...)„Pojazdy samochodowe – wartości rynkowe” z zastrzeżeniem ust. 2-4. ustęp 2 § 15 stanowi, że w przypadku braku możliwości określenia rzeczywistej wartości rynkowej pojazdu w oparciu o system E. lub miesięcznika (...)„Pojazdy samochodowe – wartości rynkowe” ubezpieczający w porozumieniu z (...) może skorzystać z innego wiarygodnego źródła specjalistycznego wspólnie uzgodnionego pomiędzy ubezpieczającym, a (...). Na wniosek ubezpieczającego (...) przyjmuje sumę ubezpieczenia podwyższoną lub obniżoną o wartość większą niż 10% w stosunku do wartości określonej w systemie E. lub miesięcznika (...)„Pojazdy samochodowe – wartości rynkowe” pod warunkiem dokonania wyceny pojazdu przez uprawnionego rzeczoznawcę z zakresu techniki samochodowej. Koszt wyceny przez rzeczoznawcę obciąża tę stronę umowy, która zleciła wycenę (ust. 4 § 15 OWU Autocasco).

Jak stanowi § 3 ust. 6 OWU Autocasco E. jest to system komputerowy przeznaczony do wyceny wartości rynkowej pojazdu. Zgodnie z § 3 ust. 23 OWU Autocasco przez szkodę całkowitą uznaje się kradzież pojazdu lub szkodę, dla której koszty naprawy przekraczają 70% wartości rynkowej pojazdu w dniu zaistnienia szkody, przy czym koszty naprawy wyliczane są według określonych w kwotach brutto: a) cen nowych części oryginalnych producenta pojazdu (bez uwzględnienia zużycia eksploatacyjnego) i wymiaru koniecznej robocizny, wskazanych w systemie (...), b) cen robocizny w autoryzowanych przez producenta pojazdu zakładach naprawczych.

Stosownie do treści § 22 ust. 1 OWU Autocasco w przypadku szkody całkowitej w pojeździe lub wyposażeniu dodatkowym (...) ustala rozmiar szkody oraz wysokość odszkodowania w kwocie równej wartości rynkowej pojazdu (ale nie wyższej niż ustalona w umowie ubezpieczenia suma ubezpieczenia) z dnia powstania szkody pomniejszonej o wartość pozostałości z zastrzeżeniem § 18 ust. 2 i § 23. Wartość rynkowa pojazdu na dzień powstania szkody ustalona jest w oparciu o to samo źródło wyceny, jakie zastosowano przy określaniu wysokości sumy ubezpieczenia w dniu zawierania umowy ubezpieczenia zgodnie z § 15 (ust. 1 § 22).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że strony łączyła umowa ubezpieczenia autocasco, na podstawie której powód zobowiązał się zapłacić pozwanemu składkę ubezpieczeniową, z czego powód się wywiązał, natomiast pozwany zobowiązał się do udzielenia ochrony ubezpieczeniowej na warunkach określonych w umowie i stanowiących integralną część tej umowy ogólnych warunkach ubezpieczeń komunikacyjnych (OWU).

Zakresem zawartej umowy ubezpieczenia komunikacyjnego autocasco objęte były szkody polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie pojazdu, wskutek zajścia wypadku ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia. Istota sporu w przedmiotowej sprawie sprowadzała się do ustalenia wartości pojazdu. Dlatego też, w celu ustalenia wartości rynkowej pojazdu w chwili zawarcia ubezpieczenia oraz w dacie wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, tj. w dniu 15 marca 2016 roku dokonanej w systemie (...) z uwzględnieniem warunków ogólnych ubezpieczenia, Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego sądowego w zakresie techniki motoryzacyjnej kosztorysowania napraw i wycen pojazdów samochodowych. Biegły na podstawie przeprowadzonych czynności rzeczoznawczych ustalił, że wartość pojazdu w systemie (...) na dzień zawarcia ubezpieczenia wynosiła 273 500 zł i wobec tego przyjęc należało, że wskazana przez biegłego wartość pojazdu ma charakter wiążący i winna stanowić punkt odniesienia dla niniejszych rozważań. Wskazana przez biegłego wartość pojazdu uwzględnia zarówno import prywatny pojazdu, jak i wyposażenie. Z uwagi na pochodzenie pojazdu, to jest import prywatny biegły przyjął ujemną korektę wartości, to jest minus 4%, gdyż indywidualne sprowadzenie do Polski pojazdu może wiązać się nie tylko z utrudnieniami dotyczącymi możliwości

zweryfikowania jego historii, czy też dotychczasowego udokumentowanego przebiegu i charakteru wcześniejszej eksploatacji, w tym ewentualnych napraw kolizyjnych stanu serwisowania, lecz również w niektórych przypadkach z obniżoną wiarygodnością dokumentów, w tym także ryzykiem nielegalnego pochodzenia pojazdu.

Powyższe okoliczności natomiast wpływają na to, że samochody marki A. zakupione w polskim salonie są około 4 % droższe od tych samych samochodów używanych, lecz importowanych indywidualnie z zagranicy. Biegły ponadto dokonując wyceny pojazdu uwzględnił wyposażenie pojazdu, w tym również brak „asystenta jazdy nocnej”. Ustalenia dokonane przez biegłego mgr inż. P. G. (1) Sąd uznał za prawidłowe i opierając się na opinii tegoż biegłego przyjął, że wartość pojazdu na dzień zawarcia ubezpieczenia, zgodnie z ustaleniami biegłego wynosi 273.500 zł.

Zdaniem Sądu Okręgowego wartość pojazdu wskazaną w opinii biegłego mgr inż. P. G. (1) należało uznać za wiążącą strony. Przy klauzuli stałej sumy ubezpieczenia, która to opcja została zawarta w umowie ubezpieczenia, wartość pojazdu nie ulega z punktu widzenia ubezpieczenia zmniejszeniu nawet wraz ze spadkiem jego wartości rynkowej. Skoro w umowie przyjęto opcję stałej wartości pojazdu w całym okresie ubezpieczenia to w ocenie Sądu brak było podstaw do ustalania tej wartości na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia, bezpośrednio przed zdarzeniem czy też po powstaniu szkody. Istnieje bowiem różnica między zmienną sumą ubezpieczenia, a stałą sumą ubezpieczenia autocasco. Standardem jest zmienna suma ubezpieczenia, która oznacza, że w wypadku zaistnienia szkody przy ustalaniu wysokości odszkodowania brana jest pod uwagę wartość pojazdu z dnia, w którym nastąpiła szkoda. Natomiast w wypadku zawarcia umowy ubezpieczenia auto-casco ze stałą sumą ubezpieczenia, nazywaną także klauzulą niezmienności wartości pojazdu, podstawą wyliczenia odszkodowania będzie wartość pojazdu wskazana w polisie na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia.

Zgodnie z § 6 OWU Autocasco suma ubezpieczenia odpowiada wartości rynkowej pojazdu na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia, z kolei zaś wartość rynkowa pojazdu jest ustalana w oparciu o (...). Wysokość odszkodowania w przypadku szkody całkowitej zmniejsza się o wartość pozostałości, przy czym wartość pozostałości ustala się na podstawie aktualnych cen brutto (§ 10 ust 1 i 2 OWU). Powód zaś wywiązał się z zapłaty dodatkowej składki, która uprawniała go do korzystania z opcji stałej wartości pojazdu w całym okresie ubezpieczenia. Dlatego też, jeżeli ubezpieczony wybrał opcję stałej wartości pojazdu i za tę dodatkową klauzulę opłacił dodatkową składkę w wysokości 200 zł, to w ocenie Sądu zakład ubezpieczeń nie może uchylić się od odpowiedzialności, gdy ubezpieczony wywiązał się ze swoich obowiązków (tj. zapłacił składkę dodatkową, przy przyjęciu stałej wartości pojazdu). Pozwany jest profesjonalistą i powinien działać z należytą starannością. To jego obciążają błędy wynikające z braku prawidłowego określenia wartości pojazdu, nie zaś ubezpieczonego. W konsekwencji niczym nie uzasadnione są twierdzenia pozwanego, że odszkodowanie należne powodowi winno odpowiadać różnicy pomiędzy wartością rynkową pojazdu z dnia szkody oraz wartością pojazdu w stanie uszkodzonym, która na dzień szkody oszacowana została przez biegłego na kwotę 241.500 zł.

Stanowisko pozwanego byłoby uzasadnione w sytuacji, w której powód nie wykupiłby opcji stałej sumy ubezpieczenia. Zmienna suma ubezpieczenia oznacza bowiem, że w wypadku zaistnienia szkody (stłuczki, kradzieży) przy ustalaniu wysokości odszkodowania brana jest pod uwagę wartość pojazdu z dnia, w którym nastąpiła szkoda. Natomiast w wypadku zawarcia umowy ubezpieczenia autocasco ze stałą sumą ubezpieczenia, nazywaną także klauzulą niezmienności wartości pojazdu, podstawą wyliczenia odszkodowania będzie wartość pojazdu wskazana w polisie na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia. Odnosząc przedstawione założenia do ustalonych okoliczności sprawy należało zwrócić uwagę na łączący strony § 22 ust. 2 OWU, zgodnie z którym wartość rynkowa pojazdu na dzień powstania szkody ustalana jest w oparciu o to samo źródło wyceny, jakie zastosowano przy określaniu wysokości sumy ubezpieczenia w dniu zawierania umowy ubezpieczenia, zgodnie z §15 OWU. W paragrafie tym wskazano z kolei, że wartość rynkowa pojazdu jest ustalana, co do zasady, w oparciu o system (...) lub miesięcznik (...). Stosownie zaś do § 15 OWU sumę ubezpieczenia deklaruje ubezpieczający. Wartość rynkowa ustalana jest w oparciu o system (...) lub miesięcznik(...). W razie braku możliwości określenia rzeczywistej wartości rynkowej pojazdu w oparciu o system(...) lub miesięcznik (...), ubezpieczający w porozumieniu z (...) może skorzystać z innego, wiarygodnego źródła specjalistycznego wspólnie uzgodnionego pomiędzy ubezpieczającym, a (...).

Powód wskazał w momencie zawierania umowy ubezpieczenia wartość pojazdu na kwotę 350.313 zł brutto, jednakże nie wykazał zasadności tej kwoty. Jak wynika bowiem z treści opinii prywatnej sporządzonej w dniu 13 maja 2015 roku przez mgr inż. K. G. na zlecenie powoda, zawierającej oszacowanie wartości pojazdu, biegły uwzględniając dane identyfikacyjne pojazdu, wyposażenie standardowe i dodatkowe pojazdu oraz opis zamontowanego w pojeździe ogumienia ustalił wartość samochodu na kwotę 331.800,00 zł. Powyższe zaś prowadzi do wniosku, że powód w momencie zawierania umowy ubezpieczenia znacznie zawyżył wartość pojazdu, dlatego też w żaden sposób nie można było przyjąć, iż rzeczywista wartość pojazdu odpowiada kwocie ustalonej przez powoda w momencie zawierania umowy ubezpieczenia, to jest że wynosi ona 350.313 zł brutto i że od tej kwoty należy wywodzić należne powodowi odszkodowanie.

W konsekwencji zasadnym więc było ustalenie wartości pojazdu w dniu zawierania umowy ubezpieczenia na kwotę 273.500 zł i ta kwota stanowiła górną granicę odpowiedzialności pozwanego, który nadto zgodnie z §18 OWU wobec opłacenia przez powoda podwyższonej składki, przyjął na siebie obowiązek wypłaty odszkodowania - w całym okresie obowiązywania umowy – w wysokości równej wartości pojazdu w dacie rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej. Tym samym pozwany na etapie postępowania likwidacyjnego nie miał prawa przy ustalaniu wartości rynkowej pojazdu z dnia powstania szkody pominąć obowiązującej strony niniejszego postępowania klauzuli stałej sumy ubezpieczenia wynoszącej 273.500 zł brutto. Ze względu na obowiązującą strony klauzulę stałej sumy ubezpieczenia wartość odszkodowania ustala się w kwocie równej wartości pojazdu określonej na podstawie stałej sumy ubezpieczenia (273.500 zł brutto) pomniejszonej o wartość pozostałości, których wysokość w niniejszej sprawie była bezsporna (73.300 zł).

Konkludując kwota pełnego należnego powodowi od pozwanego odszkodowania wynosiła 273.500 zł. Skoro zaś ubezpieczyciel przyznał dotychczas na rzecz powoda kwotę 191.000, a wartość pozostałości pojazdu została oszacowana na kwotę 73.300 zł to nie ulegało wątpliwości, że w dalszym ciągu pozwany Ubezpieczyciel pozostaje zobowiązany do wypłaty brakującej kwoty odszkodowania na rzecz powoda w wysokości 9.200 zł.

Reasumując, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda odszkodowanie w łącznej kwocie 9.200 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie, orzekając jak w punkcie I i II wyroku. O odsetkach ustawowych wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia 14 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty zgodnie z treścią art. 481 §1 i 2 k.c.. Sąd uznał, że skoro pozwany Ubezpieczyciel w decyzji wydanej dniu 06 czerwca 2016 roku wskazał, że wypłata odszkodowania nastąpi w terminie 7 dni od sporządzenia odpowiedzi, po upływie tego terminu Ubezpieczyciel pozostawał w opóźnieniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie III i IV sentencji wyrok na podstawie art. 100 k.p.c. dokonując stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu.

Apelacje od tego wyroku wniosły obie strony.

Powód zaskarżył wyrok w części, tj. w zakresie punktu II , III, IV, V i VI.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1/ naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w tym:

- przepisu art. 353¹ k.c. poprzez uznanie jako prawidłowego działania ubezpieczyciela polegającego na wprowadzeniu do ogólnych warunków ubezpieczenia postanowień prowadzących do pomniejszenia świadczenia ze strony ubezpieczyciela poniżej sumy ubezpieczeniowej przy niezmienionej wysokości ekwiwalentu świadczonego przez ubezpieczonego, czyli składki ubezpieczeniowej;

- przepisu art. 65 § 2 k.c. w związku z § 1 klauzuli o2 OWU AC przez błędną wykładnię postanowień OWU i odmowę przyjęcia, że przy założeniu stałej sumy ubezpieczenia stanowi ona wartość rynkową pojazdu w trakcie umowy ubezpieczenia;

- naruszenie art. 805 § 1 poprzez przyjęcie, że mimo pobrania przez ubezpieczyciela składki odpowiadającej ryzyku ubezpieczeniowemu, to w przypadku szkody powinien on ponosić odpowiedzialność nie będącą równowartością świadczeń powoda, lecz odpowiedzialność w kwocie niższej niż ustalona w umowie stała suma ubezpieczenia.

Domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 86 013 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16.04.2016 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwany zaskarżył wyrok w punkcie I, III i VI w całości zarzucając:

1/ naruszenie prawa materialnego przez błędną jego interpretację:

- art. 16 pkt 4 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej Dz.U. z 2015 r. poz. 1844 oraz art. 805 k.c. poprzez pominięcie faktu, iż ubezpieczyciel w ramach zawartej umowy ubezpieczenia odpowiada w granicach zakreślonych przez siebie w umowie ubezpieczenia;

- art. 353¹ k.c. poprzez pominięcie faktu, iż obowiązujący system prawny sankcjonuje zasadę swobody umów;

- art. 384 § 1 k.c. poprzez pominięcie faktu, iż strony są związane postanowieniami umowy ubezpieczenia;

- art. 65 k.c. oraz art. 805 kc w związku z §-§ 10 ust 1, § 6 ust 1,3 i 4, § 9 ust 2, oraz klauzuli nr 2 Ogólnych Warunków Ubezpieczeń Komunikacyjnych (...)poprzez pominięcie przy rozstrzygnięciu sprawy treści umowy ubezpieczenia;

2/ naruszenie prawa procesowego, a w szczególności:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i poczynienie dowolnych ustaleń w sprawie, sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym a w szczególności z umową ubezpieczenia, z której powód wywodzi swoje roszczenia.

Mając na uwadze powyższe podstawy apelacji pozwany wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje.

Obie strony wniosły o oddalenie apelacji strony przeciwnej.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji, nie znalazł podstaw prawnych do zmiany wyroku i oddalił obie apelacje.

Sąd I Instancji co do zasady poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne poza tym, że umowa ubezpieczenia łącząca strony zawarta została na podstawie Ogólnych Warunków Ubezpieczeń Komunikacyjnych(...)o symbolu(...) (k.53-61).

Dowód: treść polisy nr (...) z 8.05.2015r- k.8 – druga rubryka od góry tabeli dot. Autocasco.

Mimo to zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Ma rację strona pozwana, że stosownie do zawartej umowy ubezpieczenia (§ 6 ust 1 OWU AC – k.58 verte) 1. Z zastrzeżeniem ust. 6, suma ubezpieczenia odpowiada wartości rynkowej pojazdu na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia. Wartość rynkowa pojazdu jest ustalana w oparciu o(...), z zastrzeżeniem ust. 2-5.

Nadto w myśl § 9 ust 2: Wartość rynkowa pojazdu na dzień powstania szkody ustalana jest w oparciu o to samo źródło wyceny, jakie zastosowano przy określeniu wysokości sumy ubezpieczenia w dniu zawierania umowy ubezpieczenia, zgodnie z§ 6.

Wartość rynkowa pojazdu powoda ustalona przez biegłego sądowego P. G. (2)- ale wliczona w oparciu o system(...) zgodnie z OWU – wynosiła 273.500 zł, a nie 264.300 zł jak to przyjął błędnie ubezpieczyciel, natomiast na dzień szkody

wartość pojazdu wynosiła 241.500 zł. Posługiwanie się systemem komputerowym (...) nie oznacza ma ułatwiać a nie utrudniać ustalenie wartości rynkowej co wynika z opinii biegłego.

Zgodnie z § 10 ust 1 OWU AC Wysokość odszkodowania w przypadku szkody całkowitej zmniejsza się o wartość pozostałości, tj. nieuszkodzonych bądź uszkodzonych w niewielkim stopniu i przedstawiających wartość użytkową i majątkową części lub zespołów pojazdu, a także całego pojazdu w stanie uszkodzonym, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku lub sprzedaży.

2. Wartość pozostałości ustala się na podstawie aktualnych cen brutto (notowań rynkowych) obowiązujących na terenie Polski, przy uwzględnieniu stopnia ich zużycia, z zastrzeżeniem § 7 ust. 3.

Co do zasady zatem odszkodowanie winno odpowiadać różnicy pomiędzy wartością rynkową pojazdu z dnia szkody oraz wartością pojazdu w stanie uszkodzonym.

Mimo to apelacja pozwanego nie mogła zostać uwzględniona, gdyż nie uwzględnia ona i nie kwestionuje istotnych ustaleń faktycznych Sądu I Instancji, a mianowicie: Polisa obejmowała ubezpieczenie pojazdów lądowych Autocasco. W zakresie ubezpieczenia Autocasco strony przyjęły wariant serwisowy. Powód wykupił, za dopłatą dodatkową składki ubezpieczeniowej, klauzulę stałej sumy ubezpieczenia. stałej wartości pojazdu w całym okresie ubezpieczenia.

Wobec niepodważenia tego ustalenia faktycznego w apelacji pozwanego przez zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. lub zarzut sprzeczności ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Apelacyjny nie miał podstaw prawnych do jego weryfikacji.

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów (III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz.55), której nadano moc zasady prawnej, sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zawarcie umowy ubezpieczenia autocasco z dodatkową opcją „stałej wartości pojazdu” oznacza, że przy wypłacie odszkodowania nie należy uwzględniać późniejszego spadku wartości pojazdu mającego miejsce w trakcie okresu ubezpieczeniowego, w tym przypadku jednego roku. Z tej przyczyny apelacja pozwanego podlega oddaleniu.

Również apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż podana przez niego wartość samochodu w chwili zawierania umowy była nieprawdziwa. Odbiegała dalece od rzeczywistej wartości rynkowej tego pojazdu, co wykazała opinia biegłego inż. P. G. (2).

W apelacji powoda również brak zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jak i sprzeczności ustaleń z materiałem dowodowym, zatem wartość rynkowa samochodu jest na tym etapie niepodważalna. Powód mógł w chwili zawierania umowy ubezpieczenia lub nawet w trakcie postępowania sądowego ujawnić umowę zakupu samochodu przecinając wszelkie kontrowersje co do wartości samochodu, ale tego nie uczynił. Uznawał zatem, że nie byłoby to dla niego korzystne. W praktyce wartość przedmiotu ubezpieczenia deklaruje ubezpieczony we wniosku i umowa zawierana jest w oparciu o zasadę zaufania bez weryfikacji podanej wartości. Niezależnie od wymogów oczekiwanych od ubezpieczyciela na które zwrócił uwagę Sąd Okręgowy i które Sąd Apelacyjny również podziela, nie do zaakceptowania jest również stanowisko powoda, że mimo, iż deklarowana wartość samochodu znacznie odbiega od wartości rynkowej to z uwagi na określenie jej w polisie będzie zawsze obowiązywać przy ustalaniu odszkodowania. Zasada wzajemnego zaufania i rzetelności w oparciu o które zawierana jest umowa ubezpieczenia obowiązuje obie strony. Powód miałby rację, gdyby podana przez niego wartość odbiegała od rzeczywistej w granicach 10 %, co wynika z OWU.

W sytuacji zarzuty apelacji powoda nie mogą odnieść skutku. Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2000 r., sygn. akt III CKN 515/98, niepublikowany: „W każdym przypadku należy ustalać rzeczywistą wartość ubezpieczonej rzeczy i ta wartość wyznaczać powinna należną ubezpieczonemu kwotę odszkodowania. (...) Z prawidłowej wykładni art. 824 k.c. wynika: Po pierwsze, zgodnie z wyraźnym brzmieniem

paragrafu pierwszego tego przepisu, jeżeli nie umówiono się inaczej, suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górną granicę odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń. Po wtóre zaś, w każdym przypadku należy ustalać rzeczywistą wartość ubezpieczonej rzeczy i ta wartość wyznaczać powinna należną ubezpieczonemu kwotę odszkodowania, nie może jednak przekroczyć pułapu ustalonej umownie sumy ubezpieczenia. Decyduje bowiem wysokość szkody rzeczywistej, a nie deklarowanej w umowie.”.

Zatem domaganie się zasądzenia odszkodowania przewyższającego wartość pojazdu z daty zawierania umowy ubezpieczenia nie jest zasadne. Odszkodowanie bowiem nie powinno przewyższać wysokości szkody w myśl zasady zawartej w art. 824 §1 k.c. Nadto zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa sądowego „Suma ubezpieczenia nie jest identyczna z wartością ubezpieczeniową. Suma ubezpieczenia jest to kwota pieniężna, na którą zawarto ubezpieczenie. Stanowi ona górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela (art. 824 § 1 k.c.) i jest podstawą do obliczenia wysokości składki ubezpieczeniowej. Suma ta nie musi być więc równa wartości ubezpieczeniowej, może być od niej niższa, ale nie powinna jej przewyższać. W razie nastąpienia wypadku ubezpieczeniowego zakład ubezpieczeń jest obowiązany wypłacić odszkodowanie, a nie sumę ubezpieczenia. Odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia majątkowego nie może być wyższe od poniesionej szkody” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17.XI. 1994 r. IA Cr 377/94, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 października 2008 r., sygn. akt VIA Ca 140/08).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym między innymi w uchwale z dnia 18 maja 2004 r., III CZP 24/04: „Za utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego należy uznać stanowisko, że dla ustalenia pojęcia szkody ubezpieczeniowej należy sięgać do odpowiednich regulacji zawartych w kodeksie cywilnym (por. np. uchwały z dnia 18 marca 1994 r., III CZP 25/94, OSNC 1994, nr 10, poz. 188 i z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, OSNC 2002, nr 6, poz. 74 oraz wyrok z dnia 11 czerwca 2003 r., V CKN 308/01, nie publ.). W powołanych orzeczeniach Sąd Najwyższy podkreślił, że nie ma różnicy w pojęciu szkody w rozumieniu przepisów prawa cywilnego i prawa ubezpieczeniowego, gdyż w obu wypadkach chodzi o utratę lub zmniejszenie aktywów bądź powstanie lub zwiększenie pasywów osoby poszkodowanej.

Należy też zwrócić uwagę, że powód nie podnosił okoliczności faktycznych dotyczących zawierania umowy, sposobu ustalania sumy ubezpieczenia, czy obliczania składki (ta nie była weryfikowana w procesie) przed Sądem Okręgowym. Powoływanie się zatem na te okoliczności w apelacji, przy braku zarzutów apelacyjnych nie może być skuteczne.

Należy zgodzić się z pozwanym, iż nie istnieje normatywny wymóg świadczenia ochrony ubezpieczeniowej od kradzieży czy uszkodzenia pojazdów we wszelkich możliwych okolicznościach. Każdy z ubezpieczycieli działających na rynku określa zakres ochrony, jaką świadczy, a ubezpieczającym przysługuje prawo wyboru pomiędzy ofertami. Jeżeli powód zdecydował się na zawarcie umowy z pozwanym, na podstawie OWU, które zostały mu doręczone, nie skorzystał z prawa odstąpienia od umowy przewidzianego w OWU, uznać należy, iż jest treścią tych OWU związany stosownie do art. 384 § 1 k.c.

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd Apelacyjny oddalił obie apelacje na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z zasadą wyniku sporu na podstawie art. 100 zdanie 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) w aktualnym brzmieniu- stosując minimalną stawkę wynagrodzenia i biorąc pod uwagę bardzo dużą różnicę w wartościach przedmiotu zaskarżenia obu apelacji, skutkującą uznaniem, że pozwany uległ w nieznaczej części.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Jan Kremer SSA Józef Wąsik